

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ГНАТЮКА

ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Пр. ректора

Надія Дробик Надія ДРОБИК

«26» світня 2024 р.

ПРОГРАМА

СПІВБЕСІДИ З «ІСТОРІЇ УКРАЇНИ»
ДЛЯ ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ «БАКАЛАВР»
для вступників на основі повної
загальної середньої освіти

ТЕРНОПІЛЬ-2024

Програма співбесіди з історії України при вступі на навчання для здобуття освітнього ступеня «Бакалавр» для вступників на основі повної загальної середньої освіти. Тернопіль, 2024. 27 с.

Укладачі:

Федорів Ірина Олегівна, кандидат історичних наук, доцент кафедри
всесвітньої історії та релігієзнавства

Куций Іван Петрович, доктор історичних наук, професор кафедри історії
України, археології та спеціальних галузей історичної науки

Терещенко Валентин Дмитрович, кандидат історичних наук, доцент кафедри
історії України, археології та спеціальних галузей історичної науки

Пояснювальна записка

Курс «Історія України» є однією з основних складових гуманітарної підготовки фахівців. Сьогодні, коли відбувається процес національного державотворення, усі гуманітарні сфери потребують активної підтримки, і це повинно підпорядковуватись завданням формування почуття національної гідності, честі, гордості за свій народ, за Україну. Саме це й передбачено змістовим наповненням навчальної дисципліни.

Програма укладена на основі програми зовнішнього незалежного оцінювання з історії України, результатів навчання з історії України, здобутих на основі повної загальної середньої освіти, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 26 червня 2018 року № 696. Її метою є оцінювання рівня сформованості історичної компетентності випускника школи, визначення відповідності навчальних досягнень учня освітньому стандарту та чинній навчальній програмі. Її завдання полягає в оцінці знань і умінь випускників середньої школи:

- про політичні, соціально-економічні, культурні події;
- встановлювати причинно-наслідкові зв'язки подій і явищ;
- визначати хронології соціально-економічних та політичних подій, їх зміст та послідовність;
- позначати на карті місця історичних подій;
- визначати передумови, причини, наслідки та особливості історичних подій, явищ, процесів;
- визначати найважливіші зміни, що відбувалися й відбуваються в житті людства.

Пропоновану **Програму з історії України** складено, враховуючи цілі, вимоги і зміст навчання історії в школі, закладені в Державному стандарті освіти та чинній програмі з історії України для 11-річної школи. Хронологічно програма охоплює зміст шкільних курсів історії України з другої половини XVI ст. і до сьогодення (розділи 6–32), а також розділ 1 (Стародавня історія України).

Програмі надано вигляду таблиці, яка складається з трьох колонок. У першій колонці вміщено назву розділу, теми програми ЗНО, що відповідає чинній програмі з історії України для 11-річної школи. У другій колонці викладено зміст історичного матеріалу, у якому виокремлено факти, дати, персоналії, поняття та терміни. Це мінімум, з якого випускники повинні мати певні знання та уявлення. Термін «знання» стосується конкретних дат, подій, персоналій. Термін «уявлення» – історичних процесів, загальних характеристик певних ідей і понять.

Названі в програмі історичні персоналії абітурієнт повинен вміти розпізнати за портретними рисами (автентичними пам'ятками – фотографіями тощо), характеризувати діяльність цієї людини та визначати її етапи, встановлювати відповідність між цією діяльністю та певними політичними силами чи обставинами, історичною епохою, оцінювати її вплив на хід історичних подій. Кожна з персоналій названа в програмі лише один раз, проте, якщо людина впливала на перебіг історичного процесу довгий час, завдання, пов'язані з її діяльністю можуть траплятися в кількох темах.

У третій колонці програми вказані предметні вміння і навички, у яких конкретизуються загальні уміння, перелічені вище. Їх розподілено на такі: *позначати на картосхемі, характеризувати, визначати причини та наслідки, порівнювати окремі події та явища.*

Невід'ємною складовою програми з історії України є перелік пам'яток архітектури та образотворчого мистецтва, обов'язкових для розпізнавання абітурієнтами. Формою проведення іспиту є **усний іспит.**

Перелік тем для підготовки

1. Стародавня історія України.
2. Українські землі в другій половині XVI ст.
3. Українські землі в першій половині XVII ст.
4. Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.
5. Козацька Україна наприкінці 50 – 80-х рр. XVII ст.
6. Українські землі наприкінці XVII – першої половини XVIII ст.
7. Українські землі в другій половині XVIII ст.
8. Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
9. Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.
10. Культура України кінця XVIII – першої половини XIX ст.
11. Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.
12. Західноукраїнські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.
13. Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.
14. Українські землі у складі Російської імперії 1900–1914 рр.
15. Українські землі у складі Австрійської імперії 1900–1914 рр.
16. Україна в Першій світовій війні.
17. Початок української революції.
18. Розгортання української революції. Боротьба за відновлення державності.
19. Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні.
20. Утвердження більшовицького тоталітарного режиму в Україні.
21. Західноукраїнські землі в міжвоєнний період.
22. Україна під час Другої світової війни.
23. Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 1950-х рр.).
24. Україна в умовах десталінізації.
25. Україна в період загострення кризи радянської системи.
26. Розпад Радянського Союзу та відновлення незалежності України.
27. Становлення України як незалежної держави.
28. Творення нової України.

Зміст програми (згідно програми ЗНО)

№ з/п	Назва розділу, теми	Зміст	Предметні вміння та способи навчальної діяльності
1	Стародавня історія України	<p>Факти: Поява та розселення людей на території України. Поширення землеробства й скотарства на землях України. Кочовики за раннього залізного віку. Заснування античних міст-колоній у Північному Причорномор'ї та Криму. Перші писемні згадки про давніх слов'ян (венедів, антів, склавинів). Велике розселення слов'ян.</p> <p>Дати: IV – середина III тис. до н.е. – розселення племен трипільської культури на території України; V–VII ст. – Велике розселення слов'ян.</p> <p>Поняття та терміни: «історичні джерела», «археологічна культура», «палеоліт», «мезоліт», «неоліт», «бронзовий вік», «ранній залізний вік», «колонізація»</p>	<p>Позначати на картосхемі місця основних стоянок людей кам'яного віку на теренах сучасної України (Королеве, Кіік-Коба, Кирилівка, Мізин); території розселення трипільців, кіммерійців, скіфів і сарматів, місце розташування античних міст-колоній Північного Причорномор'я та Криму (Тіра, Ольвія, Пантікапей, Херсонес), напрямки розселення слов'ян під час Великого переселення народів.</p> <p>Характеризувати суспільне, господарське та духовне життя носіїв трипільської культури, кіммерійців, скіфів, давніх слов'ян</p> <p>Визначати риси неолітичної революції, причини та наслідки занепаду Великої Скіфії, особливості грецької колонізації Північного Причорномор'я та Криму, наслідки та значення Великого розселення слов'ян.</p>
6	Українські землі у складі Речі Посполитої в другій половині XVI ст.	<p>Факти: Люблінська унія та її вплив на українські землі. Зміни у соціальній структурі українського суспільства. Виникнення Запорізької Січі. Повстання 90-х років XVI ст. Братський рух. Утворення греко-католицької церкви. Розвиток культури й освіти.</p> <p>Дати: 1556–1561 р. – Створення Пересопницького Євангелія; 1556 р. – заснування князем Д. Вишневецьким на о. Мала Хортиця першої Січі; 1569 р. – Люблінська унія. Утворення Речі Посполитої;</p>	<p>Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Люблінської унії, польські воеводства на українських землях та їхні центри, терени Запорозької Січі, напрямки козацьких походів.</p> <p>Характеризувати соціальну структуру українського суспільства, становище різних верств населення українського суспільства XVI ст., суспільно-політичні зміни, які відбулися на українських землях внаслідок Люблінської унії, здобутки в галузі освіти та науки; військово-політичну організацію козацтва; становище православної церкви, діяльність видатних</p>

		<p>1596 р. – Берестейська церковна унія. Утворення греко-католицької церкви.</p> <p>Персоналії: Василь-Костянтин Острозький, Дмитро Вишневецький, Герасим Смотрицький, Іван Федоров.</p> <p>Поняття та терміни: «українська шляхта», «українське козацтво», «реєстрове козацтво», «Запорозька Січ», «старшина», «клейноди», «греко-католицька церква», «братство».</p>	<p>діячів періоду, православних братств.</p> <p>Визначати причини та наслідки Люблінської унії, перших козацьких повстань, значення братського руху</p>
7	Українські землі у складі Речі Посполитої в першій половині XVII ст.	<p>Факти: Зміни в соціально-економічному житті. Розвиток міст. Вплив Берестейської унії на розвиток церковного життя в Україні. Відновлення церковної православної ієрархії 1620 р. Розвиток культури та освіти. Морські походи козаків. Участь українського козацтва у Хотинській війні. Козацькі повстання 1620-х – 1630-х рр.</p> <p>Дати: 1621 р. – Хотинська війна; 1637 – 1638 рр. – повстання під проводом Павла Павлюка, Якова Острянина, Дмитра Гуні; 1632 р. – утворення Києво-Могилянського колегіуму</p> <p>Персоналії: Петро Конашевич-Сагайдачний, Петро Могила, Іпатій Потій, Йов Борецький.</p> <p>Поняття та терміни: «покозачення»</p>	<p>Позначати на картосхемі українські землі, що входили до складу різних держав у зазначений період; воєводства Речі Посполитої на українських землях.</p> <p>Характеризувати соціально-економічне та політичне становище на українських землях, становище православної та греко-католицької церков.</p> <p>Визначати наслідки та значення «доби героїчних походів козацтва» перших десятиліть 17 ст., козацьких повстань 20-30-рр.</p>
8	Національно-визвольна війна українського народу середини XVII ст.	<p>Факти: Національно-визвольна війна українського народу. Зміни в суспільно-політичному житті. Утворення української козацької держави – Війська Запорізького. Зовнішньополітична</p>	<p>Позначати на картосхемі територіальні зміни, що відбулися внаслідок Національно-визвольної війни, територію української козацької держави за Зборівським і Білоцерківським</p>

		<p>діяльність уряду Б. Хмельницького.</p> <p>Дати: 1648 р. – Жовтоводська, Корсунська та Пилявецька битви; 1649 р. – Зборівська битва. Укладення Зборівського договору; 1651 р. – Берестецька битва. Укладення Білоцерківського договору; 1652 р. – Батозька битва; 1654 р. – укладення українсько-російського договору.</p> <p>Персоналії: Б. Хмельницький, І. Богун.</p> <p>Поняття та терміни: «Національно-визвольна війна», «Військо Запорозьке», «Гетьманщина»</p>	<p>договорами, місця основних подій війни.</p> <p>Характеризувати відносини Війська Запорізького з Польщею, Кримським ханством, Молдовою, Московією; умови мирних угод українців з польським урядом, українсько-російського договору 1654 р.</p> <p>Визначати причини та наслідки Національно-визвольної війни, місце Гетьманщини в міжнародних відносинах тогочасної Європи.</p> <p>Порівнювати наслідки та значення найважливіших битв Національно-визвольної війни</p>
9	<p>Козацька Україна в 50–80-ті рр. XVII ст.</p>	<p>Факти: Гетьманування І. Виговського. Ухвалення Гадяцьких пунктів. Московсько-українська війна. Гетьманування Ю. Хмельницького. Поділ Гетьманщини. Гетьманування П. Тетері, І. Брюховецького, П. Дорошенка, Д. Многогрішного, І. Самойловича. Чигиринські походи турецько-татарського війська. Занепад Правобережжя. Запорозька Січ у складі Гетьманщини. Адміністративно-територіальний устрій Слобідської України.</p> <p>Дати: 1659 р. – Конотопська битва; 1667 р. – Андрусівський договір; 1681 р. – Бахчисарайський мирний договір; 1686 р. – «Вічний мир».</p> <p>Персоналії: І. Виговський, П. Тетеря, П. Дорошенко,</p>	<p>Позначати на картосхемі території, підвладні гетьманам Лівобережної та Правобережної України; території, що перебували під контролем Московського царства, Османської імперії, Польщі.</p> <p>Характеризувати зовнішню та внутрішню політику гетьманів, зміст політичних угод того часу, що стосувалися українських земель, особливості господарського та церковного життя.</p> <p>Визначати причини та наслідки московсько-української війни 1658–1659 рр.; Руїни; укладення гетьманськими урядами угод з державами-сусідами, найважливіших угод між іноземними державами, що стосувалися українських земель.</p> <p>Порівнювати адміністративно-політичний устрій Слобідської України та Лівобережної</p>

		<p>І. Брюховецький, І. Сірко, Ю.Хмельницький, Д.Многогрішний, І. Самойлович.</p> <p>Поняття та терміни: «Руїна»</p>	Гетьманщини
10	<p>Українські землі наприкінці XVII – в першій половині XVIII ст.</p>	<p>Факти: Гетьманування І. Мазепи, І. Скоропадського, Д. Апостола. Обмеження автономії Гетьманщини. «Правління Гетьманського уряду» 1734 р. Розвиток культури та освіти.</p> <p>Дати: 1708 – 1709 рр. – національно-визвольна акція гетьмана І. Мазепи; 1709 р. – Полтавська битва; 1710 р. – ухвалення Конституції Пилипа Орлика. 1734 р. – заснування Нової (Підпільненської) Січі.</p> <p>Персоналії: І.Мазепа, І Скоропадський, П. Полуботок, Д. Апостол, П. Орлик, Ф. Прокопович.</p> <p>Поняття та терміни: «Конституція», «Малоросія», «Малоросійська колегія», «козацьке бароко», «козацькі літописи».</p>	<p>Позначати на картосхемі українські землі, що входили до складу різних держав у зазначений період; території, підвладні гетьманам Лівобережної України.</p> <p>Характеризувати внутрішню та зовнішню політику гетьманів у зазначений період, діяльність Першої Малоросійської колегії, «Правління Гетьманського уряду»; зміст Конституції Пилипа Орлика; перебіг подій національно-визвольної акції гетьмана І. Мазепи.</p> <p>Визначати причини укладення українсько-шведського союзу в роки Північної війни; наслідки Полтавської битви для українських земель.</p>
11	<p>Українські землі в другій половині XVIII ст.</p>	<p>Факти: Гетьманування К. Розумовського. Ліквідація автономного устрою Гетьманщини. Діяльність Другої Малоросійської колегії. Ліквідація Запорозької Січі. Скасування козацького устрою на Слобожанщині. Заселення Південної України. Розгортання гайдамацького та опришківського рухів. Зміни в політичному становищі Правобережної України після поділів Речі Посполитої. Розвиток культури, науки, освіти.</p> <p>Дати: 1764 р. – остаточна ліквідація гетьманства;</p>	<p>Позначати на картосхемі українські землі, що входили до складу різних держав у зазначений період; територіальні зміни, що відбулися на українських землях внаслідок поділів Речі Посполитої.</p> <p>Характеризувати основні напрямки політики Російської імперії щодо України, особливості гайдамацького та опришківського рухів, територіально-адміністративного устрою та господарського життя Нової (Підпільненської) Січі.</p> <p>Визначати причини гайдамацького та опришківського рухів,</p>

		<p>1768 р. – Коліївщина; 1775 р. – остаточна ліквідація царським урядом Запорозької Січі; 1783 р. – царський указ про закріпачення селян Лівобережної та Слобідської України. Персоналії: К.Розумовський, П.Калнишевський, Г. Сковорода, М. Березовський, І. Григорович-Барський. Поняття та терміни: «автономія», «Нова (Підпільненська) Січ», «Задунайська Січ», «Коліївщина», «паланка», «зимівник»</p>	<p>скасування гетьманства і ліквідації Запорозької Січі, наслідки ліквідації Запорозької Січі та Гетьманщини, поділ Польщі, приєднання земель Правобережної України та Криму до Росії; значення Запорозької Січі й Гетьманщини в історії України.</p>
12	<p>Українські землі у складі Російської імперії наприкінці XVIII - у першій половині XIX ст.</p>	<p>Факти: Включення українських земель до складу Російської імперії. Адміністративно-територіальний поділ українських земель. Промисловий переворот та зародження ринкової економіки. Розвиток національного руху. Поширення на Україну російського та польського суспільних рухів. Повстання під проводом У. Кармалюка. Дати: 1798 р. – вихід друком «Енеїди» Івана Котляревського; грудень 1825 – січень 1826 рр. – повстання Чернігівського полку; 1830-1831 рр. – Польське повстання 1846-1847 рр. – діяльність Кирило-Мефодіївського товариства. Персоналії: І. Котляревський, М. Костомаров, П. Куліш, М.Гулак, Т. Шевченко. Поняття та терміни: «промисловий переворот»,</p>	<p>Позначати на картосхемі українські губернії у складі Російської імперії. Характеризувати політику Російської імперії щодо України, початок національного відродження, форми соціального протесту українського населення, поширення на Україну російського та польського суспільних рухів, програмні засади та діяльність Кирило-Мефодіївського братства, економічний розвиток і соціальні відносини. Визначати причини та значення антикріпосницького руху в українських землях у складі Російської імперії, діяльності Кирило-Мефодіївського братства.</p>

		«нація», «національне відродження», «національна ідея», «декабристи», «масонство».	
13	Українські землі у складі Австрійської імперії наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	<p>Факти: Включення західноукраїнських земель до складу Австрійської імперії, адміністративно-територіальний поділ західноукраїнських земель, реформи Марії Терезії та Йосифа II та українські землі, діяльність «Руської трійці». Діяльність Головної руської ради (ГРР).</p> <p>Дати: 1816 рр. – Товариство галицьких греко – католицьких священиків 1833–1837 рр. – діяльність «Руської трійці»; 1848 р. – скасування панщини в Галичині.</p> <p>Персоналії: М.Шашкевич, І.Вагилевич, Я.Головацький, Л.Кобилиця, І.Могильницький.</p>	<p>Позначати на картосхемі українські землі у складі Австрійської імперії.</p> <p>Описувати перебіг національно-визвольного руху в Галичині під час революції 1848 - 1849 рр. в Австрійській імперії.</p> <p>Характеризувати політику Австрійської імперії щодо західноукраїнських земель, її наслідки. Реформи Марії-Терези та Йосифа II. Початок національного відродження, форми соціального протесту населення.</p> <p>Визначати наслідки та значення подій 1848–1849 рр., причини та значення антикріпосницького руху в західноукраїнських землях</p>
14	Культура України кінця XVIII - першої половини XIX ст.	<p>Факти: Національне відродження. Відкриття університетів. Зміни в освіті. Поява «Історії русів». Розвиток літератури, мистецтва.</p> <p>Дати: 1805 р. – відкриття університету у Харкові; 1834 р. – відкриття університету в Києві.</p> <p>Персоналії: П. Гулак-Артемівський, Г. Квітка-Основ'яненко, М. Максимович, М. Остроградський, В. Каразін.</p>	<p>Характеризувати основні явища і процеси розвитку культури цього періоду, творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.</p> <p>Визначати умови та особливості розвитку культури кінця XVIII – першої половини XIX ст., причини культурних зрушень у першій половині XIX ст.</p>
15	Українські землі у складі Російської імперії в другій половині XIX ст.	<p>Факти: Реформи 60–70-х рр. XIX ст. і процеси модернізації в Україні. Політика російського царизму щодо України. Розвиток громадівського руху. Діяльність «Південно-</p>	<p>Характеризувати основний зміст реформ 1860 – 1870-х рр., особливості проведення реформ на українських землях, зміни у соціальному складі населення в другій половині XIX ст., процеси</p>

		<p>Західного відділу Російського географічного товариства).</p> <p>Дати: 1863 рр. – Валуєвський циркуляр; 1876 р. – Емський указ.</p> <p>Персоналії: В. Антонович, М. Драгоманов, П. Чубинський, Б. Грінченко.</p> <p>Поняття та терміни: «земства», «громадівський рух», «Братство тарасівців».</p>	<p>модернізації, національний рух на українських землях у складі Російської імперії, національна політика Росії, основні погляди та напрямки діяльності громадівців.</p> <p>Визначати наслідки промислового перевороту, здобутки національного руху на українських землях у складі Російської імперії.</p>
16	<p>Українські землі у складі Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст.</p>	<p>Факти: Національна політика австрійського уряду щодо українських земель. Розвиток кооперативного руху, трудова еміграція. Політизація національного руху й утворення перших політичних партій: Русько-української радикальної партії (РУРП), Української Національно-демократичної партії (УНДП), Української соціал-демократичної партії (УСДП). Діяльність культурно-освітнього товариства «Просвіта».</p> <p>Дати: 1868 р. – створення у Львові товариства «Просвіта»; 1873 р. – створення у Львові Літературного товариства ім. Т. Шевченка (від 1892 р. – Наукового товариства ім. Т. Шевченка); 1890 р. – створення Русько-української радикальної партії. 1899 – створення УНДП</p> <p>Персоналії: Ю. Бачинський, М. Грушевський, Є. Левицький, М. Павлик, І. Франко.</p> <p>Поняття та терміни: «трудова міграція», «українофіли», «москвофіли», «народовці», «партія», «нова ера»</p>	<p>Характеризувати особливості соціально-економічного розвитку західноукраїнських земель у другій половині XIX ст., зміни у соціальному складі населення, основні течії суспільно-політичного руху: москвофілів та народовців; діяльність «Просвіт» та Наукового товариства ім. Т. Шевченка, процес утворення українських політичних партій у Галичині.</p> <p>Визначати причини трудової еміграції українців, зародження кооперативного руху, особливості українського національного руху, напрями діяльності і здобутки провідних діячів Західної України у визвольному русі другої половини XIX ст.</p>

17	<p>Культура України в другій половині XIX – початку XX ст.</p>	<p>Факти: Піднесення української культури. Освіта. Розвиток науки. Розвиток літератури, музичного, образотворчого, театрального мистецтва. Українські підприємці-благодійники. Церковне життя.</p> <p>Дати: 1865 р. - відкриття Новоросійського університету.</p> <p>Персоналії: І. Мечников, Д. Заболотний, Д. Яворницький, А. Кримський Л. Українка, І. Франко, І. Карпенко-Карий, М. Кропивницький, М. Садовський, М. Лисенко, С. Гулак-Артемівський, М. Пимоненко, С. Васильківський, М. Леонтович, С. Крушельницька, М. Заньковецька</p> <p>Поняття: «меценат», «професійний театр», «реалізм», «модернізм»</p>	<p>Характеризувати основні культурні явища, процеси другої половини XIX – початку XX ст., розвиток літератури, образотворчого, музичного мистецтва, архітектури, процес становлення професійного театру, діяльність меценатів та їх вплив на розвиток культури.</p> <p>Визначати умови розвитку культури у другій половині XIX – на початку XX ст., творчі здобутки видатних вітчизняних науковців та митців.</p>
18	<p>Українські землі у складі Російської імперії у 1900–1914 рр.</p>	<p>Факти: Утворення монополістичних об'єднань в Україні. Становлення і консолідація української нації. Створення політичних партій Наддніпрянщини. Самостійницька і автономістська течії в національному русі. Події революції 1905–1907 рр. в Україні. Діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах. Посилення національного гніту в Наддніпрянській Україні у 1907–1914 рр. Земельна реформа П. Столипіна та її вплив на Україну.</p> <p>Дати:</p>	<p>Характеризувати особливості економічного розвитку Наддніпрянської України (процес монополізації, розвиток сільського господарства, процес утворення українських політичних партій, розвиток самостійницької і автономістської течій в національному русі, національно-визвольний рух України в роки російської революції 1905–1907 рр., діяльність українських парламентських громад в I та II Державних Думах Росії, проведення Столипінської аграрної реформи, особливості її запровадження в Україні.</p>

		<p>1900 р. - утворення РУП, першої політичної партії Наддніпрянської України.</p> <p>Персоналії: Є. Чикаленко, С.Єфремов, С. Петлюра, М. Міхновський.</p> <p>Поняття та терміни: «монополія», «економічна криза»</p>	<p>Визначати основні тенденції соціально-економічного та політичного розвитку українських земель у складі Російської імперії на початку ХХ ст., причини та наслідки посилення національного гніту у 1907–1914 рр., напрями діяльності і здобутки діячів національного руху на українських землях у складі Російської імперії.</p>
19	<p>Українські землі у складі Австро-Угорщини (1900–1914 рр.)</p>	<p>Факти: Становище промисловості та сільського господарства. Радикалізація українського політичного руху. Вплив Української греко-католицької церкви на піднесення національної свідомості населення Західної України. Боротьба політичних партій Західної України за реформу виборчої системи.</p> <p>Персоналії: А.Шептицький, К.Трильовський, І. Боберський, А. Волошин</p>	<p>Характеризувати економіку західноукраїнських земель у складі Австро-Угорської імперії, розвиток кооперативного руху, діяльність західноукраїнського політичного руху на початку ХХ ст., національних і спортивно-фізкультурних організацій «Сокіл», «Січ», «Пласт».</p> <p>Визначати причини активізації західноукраїнського політичного руху на початку ХХ ст., роль А. Шептицького у піднесенні національного життя на західноукраїнських землях. результати боротьби національного руху Західної України на початку ХХ ст.</p>
20	<p>Україна в Першій світовій війні</p>	<p>Факти: Позиції українських політичних сил Наддніпрянської України та західноукраїнських земель щодо війни. Перебіг воєнних дій на території України. Діяльність австрійської та російської адміністрації в Галичині. Бойовий шлях легіону Українських січових стрільців.</p> <p>Дати: Серпень 1914 р. – утворення Головної української ради, формування легіону Українських січових стрільців,</p>	<p>Позначати на картосхемі військові події на території України у 1914–1916 роках.</p> <p>Характеризувати територіально-політичні плани і наміри ворогуючих держав щодо українських земель, еволюцію позиції українських політичних сил щодо війни, соціально-економічне та суспільно-політичне становище населення впродовж війни, динаміку змін в свідомості різних соціальних верств українського суспільства.</p> <p>Визначати соціально-економічні та політичні наслідки війни для українського суспільства.</p>

		створення Союзу визволення України. Персоналії: К. Левицький, Д.Дорошенко, О. Бобринський. Поняття та терміни: «Світова війна», «Союз визволення України», «Головна українська рада», «Галицько-Буковинське генерал-губернаторство»	
21	Початок української революції	Факти: Революційні події в Україні у 1917 - на початку 1918 р. Еволюція поглядів політичних сил України щодо самовизначення українців (Універсали Центральної Ради). Політика Української Центральної Ради в умовах загострення конфлікту з Тимчасовим урядом та більшовицькою Росією. Проголошення Української Народної Республіки. Війна радянської Росії з УНР. Проголошення незалежності УНР. Дати: Березень 1917 р. - утворення Української Центральної Ради; Квітень 1917 р. - Всеукраїнський Національний конгрес; Червень 1917 р. - Перший Універсал Центральної Ради; Липень 1917 р. - Другий Універсал Центральної Ради, збройний виступ самостійників; Листопад 1917 р. - Третій Універсал Центральної Ради, проголошення УНР; Січень 1918 р. - Четвертий Універсал Центральної Ради, проголошення незалежності УНР Персоналії: М. Грушевський, С. Єфремов, В.Антонов-Овсієнко, Ю. Коцюбинський.	Позначати на картосхемі Українську Народну Республіку, держави, що межували з УНР, напрямки наступу більшовиків під час першої війни УНР з Радянською Росією, місця найбільших боїв. Характеризувати процес утворення та еволюції Української Центральної Ради, діяльність українських партій, політичних діячів в історії періоду, «регіональні радянські республіки», процес «українізації» частин російської армії, основні положення I, II, III та IV Універсалів УЦР, особливості соціально-економічного становища, настрої населення за часів революції, взаємовідносини УЦР із Тимчасовим урядом, перебіг та результати боротьби за владу в Києві в жовтні - листопаді 1917 р., перебіг першої війни радянської Росії з УНР. Визначати причини Української революції, її характер, місце різних політичних сил у подіях періоду; причини прийняття Універсалів УЦР, їх історичне значення, місце і роль Всеукраїнських з'їздів рад у Києві та Харкові; Ультиматуму Раднаркому в політиці більшовиків щодо усунення УЦР; причини та наслідки першої війни радянської Росії з УНР, здобутки і прорахунки УЦР в державотворчому процесі

		<p>Поняття та терміни: «автономізація», «самостійники», «Універсали УЦР», «Генеральний секретаріат», «Народний секретаріат», «українізація армії», «регіональні республіки».</p>	
22	<p>Розгортання української революції. Боротьба за відновлення державності</p>	<p>Факти: Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу, Військова конвенція УНР з Німеччиною та Австро-Угорщиною. Прийняття Конституції УНР. Гетьманський переворот і утворення Української Держави. Утворення ЗУНР. Прихід до влади Директорії. Акт злуки УНР та ЗУНР. Окупація військами Антанти півдня України. Денікінський режим в Україні. «Київська катастрофа». Більшовицький режим в Україні. Друга радянсько-українська війна. Прийняття Конституції УСРР 1919 р. «Чортківська офензива». Перший «Зимовий похід» Армії УНР. Варшавська угода між УНР та Польщею. Польсько-радянська війна на території України. Утворення Галицької СРР. Другий «Зимовий похід» Армії УНР.</p> <p>Дати: січень (лютий) 1918 р. – Брестський мир між УНР та державами Четверного союзу; 29 квітня 1918 р. – державний переворот і прихід до влади П. Скоропадського; 14 листопада 1918 р. – утворення Директорії; листопад 1918 р. – проголошення ЗУНР; 22 січня 1919 р. - Акт злуки; Грудень 1919 - травень 1920 – Перший «Зимовий похід» військ УНР</p>	<p>Позначати на картосхемі хід воєнних дій на території України в 1918 - 1921 рр. Характеризувати внутрішню та зовнішню політику урядів гетьмана П. Скоропадського, Директорії, ЗУНР, УСРР, зміст Варшавської угоди між УНР та Польщею, Ризького мирного договору, культурне життя в Україні в 1918-1921рр. Визначати причини гетьманського перевороту та падіння режиму гетьмана П. Скоропадського; особливості внутрішньої та зовнішньої ситуації в УНР часів Директорії; причини та наслідки українсько-польської війни та підписання С. Петлюрою Варшавського договору; причини поразки національно-визвольних змагань (національно-демократичної революції в Україні), історичне значення відновлення української державності на східно- та західноукраїнських землях та об'єднання українських держав (Акт злуки).</p>

		<p>Квітень 1920 р. - Варшавська Угода</p> <p>Березень 1921 р. – Ризький мир</p> <p>Листопад 1921 р. – Другий «Зимовий похід» військ УНР</p> <p>Персоналії: П.Скоропадський, К.Левицький, Д. Вітовський, Є.Петрушевич, С.Петлюра, В. Винниченко, Х.Раковський, Н. Махно, Ю. Тютюнник.</p> <p>Поняття та терміни: «Директорія», «Українська Галицька армія», УСРР, «воєнний комунізм»</p>	
23	Встановлення комуністичного тоталітарного режиму в Україні	<p>Факти: Входження УСРР до складу СРСР. Голод у південних губерніях УСРР. Неп в УСРР. Відбудова народного господарства. Політика «коренізації» в УСРР (українізація). Кампанія з ліквідації неписьменності дорослих. Українське національне відродження 20-х рр. Боротьба з націонал-комунізмом.</p> <p>Дати: 1922 р. – входження УСРР до складу СРСР 1921–1923 рр. – голод в Україні; 1923 р. – початок політики «українізації»; 1925 р. – завершення відбудови промисловості, курс на індустріалізацію;</p> <p>Персоналії: Л. Каганович, О. Шумський, М.Скрипник, М.Волобуєв, М.Хвильовий (Фітільов), Г.Юра, Л.Курбас, М.Бойчук, О.Довженко.</p> <p>Поняття та терміни: «індустріалізація», «українізація», «автокефальна церква»</p>	<p>Позначати на картосхемі зміни у адміністративно-територіальному устрої УСРР у 1921 – 1928 рр.</p> <p>Характеризувати неп та її складові, процес стабілізації економічного і соціального життя в Україні, політику більшовиків щодо релігії та церкви в Україні, політику «українізації» та її наслідки, особливості розвитку української культури в цей період.</p> <p>Визначити причини та наслідки «українізації», її вплив на українську культуру й ментальність населення УСРР, вступу УСРР в СРСР; причини та особливості впровадження непу в Україні.</p> <p>Порівнювати політику «воєнного комунізму» та нову економічну політику (неп) в УСРР.</p>
24	Утвердження більшовиць-	<p>Факти:</p>	<p>Позначати на картосхемі основні індустріальні об'єкти,</p>

	<p>кого тоталітарного режиму в Україні</p>	<p>Радянська модернізація в Україні. Суспільно-політичне, соціально-економічне, культурне та релігійне життя. Масові репресії. Идеологізація суспільного життя, культ особи. Згортання українізації.</p> <p>Дати: 1928-1938 рр. – період радянської модернізації в Україні; 1928 р. – Шахтинська справа 1929 р. – справа СВУ 1929 р. – рік великого перелому, початок суцільної колективізації 1932 - 1933 рр. – Голодомор в Україні; 1934 р. – перенесення столиці України з Харкова до Києва; Персоналії: О.Стаханов, П.Постишев. С.Косіор, М.Скрипник, Й.Сталін. Поняття та терміни: «форсована індустріалізація», «стаханівський рух», «колективізація», «розкуркулення», «закон про п'ять колосків», «голодомор», «розстріляне відродження»</p>	<p>побудовані за часів модернізації.</p> <p>Характеризувати сутність та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації в Україні. взаємозв'язок між різними складовими економічної політики сталінського режиму (індустріалізація, колективізація), Зміни в соціальній структурі населення Особливості суспільно-політичного та культурного життя періоду.</p> <p>Визначати причини та наслідки політики форсованої індустріалізації та колективізації, зв'язки між радянською модернізацією і зміною соціальної структури українського радянського суспільства, масовими репресіями в Україні. Причини та наслідки Голодомору 1932-33 рр.</p> <p>Порівнювати політику непу та економічну політику 1930-х років.</p>
25	<p>Західноукраїнські землі в міжвоєнний період</p>	<p>Факти: Українські землі у складі Польщі, Румунії, Чехословаччини. Економіка українських земель. Різні течії в суспільно-політичному русі, радикалізація політичного життя в 1930-х роках.</p> <p>Дати: 1929 р. – утворення ОУН; 1930 р. – польська «пацифікація» у Східній Галичині; 15 березня 1939 р. – проголошення незалежності Карпатської України. Персоналії: Є. Коновалець, Д. Донцов, С. Бандера, А. Мельник, В. Липинський, А. Волошин.</p>	<p>Позначати на карті території, що входили до складу Польщі, Румунії, Чехословаччини.</p> <p>Характеризувати вплив міжнародної ситуації 1920-1930-х рр. на становище західноукраїнських земель, політику урядів Польщі, Румунії, Чехословаччини в українських землях, стан економіки, життя населення, освіти та культури, різні течії національного руху, діяльність політичних партій західноукраїнських земель у 1930-х роках.</p> <p>Визначати міжнародні чинники розподілу українських земель між іншими державами на початку 1920-х рр. та їх наслідки для населення, причини та наслідки діяльності</p>

		<p>Поняття та терміни: «осадництво», «паціфікація», «русофільство», «русинство», «українофільство»</p>	<p>політичних сил у західноукраїнських землях в цей період.</p>
26	<p>Україна під час Другої світової війни</p>	<p>Факти: Початок Другої світової війни. Включення Західної України, Бессарабії та Північної Буковини до складу УРСР. Початок Великої Вітчизняної війни. Встановлення нацистського окупаційного режиму. Розгортання радянського партизанського руху. Діяльність ОУН. Утворення УПА. Визволення України. Депортація кримських татар та інших народів Криму. Перемога у Великій Вітчизняній війні.</p> <p>Дати: 23 серпня 1939 р. – радянсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова-Ріббентропа); 1 вересня 1939 р. – початок Другої світової війни; 17 вересня 1939 р. – вступ Червоної армії на територію західної України; листопад 1939 р. – Східну Галичину і Волинь включено до складу УРСР; 2 серпня 1940 р. – Південну і Північну Бессарабію та Північну Буковину включено до складу УРСР; 22 червня 1941 р. – початок Великої Вітчизняної війни; 30 червня 1941 р. – проголошення Акта відновлення Української Держави; грудень 1942 р. – початок звільнення України; 6 листопада 1943 р. – визволення Києва; січень – лютий 1944 р. – Корсунь-Шевченківська наступальна операція;</p>	<p>Позначати на карті українські землі, приєднані до УРСР в результаті реалізації радянсько-німецьких договорів 1939 р.; місця пов'язані з початком та завершенням визволення України від німецьких загарбників, битв і військових операцій, окупаційні зони, на які була розділена Україна, території поширення та активних дій різних течій руху Опору.</p> <p>Характеризувати суть гітлерівського плану «Ост», нацистський «новий порядок» в Україні, діяльність радянських партизан та українського визвольного руху.</p> <p>Визначати наслідки радянсько-німецьких договорів 1939 р. для українських земель; політики радянської новоприєднаних до УРСР територій, причини поразок Червоної армії у 1941 р., основні результати та наслідки війни для України й українського народу, внесок українського народу у перемогу над Німеччиною та її союзниками.</p> <p>Описувати мобілізаційні заходи, процес окупації України, перебіг найважливіших військових подій 1941-1945 рр., депортацію кримських татар та інших народів Криму.</p>

		<p>вересень – жовтень 1944 р. – Карпатсько-Ужгородська наступальна операція; 28 жовтня 1944 р. – визволення всієї території України; 9 травня 1945 р. - завершення Великої Вітчизняної війни, День Перемоги. Персоналії: С. Тимошенко, М. Кирпонос, С. Ковпак, О. Федоров, О. Сабуров, А. Мельник, С. Бандера, Р.Шухевич, О. Довженко, О. Теліга. Поняття та терміни: «план «Ост», «новий порядок», «Голокост», «колабораціонізм», «рух Опору», «депортація», «радянізація»</p>	
27	<p>Україна в перші повоєнні роки (1945 – початок 1950-х рр.)</p>	<p>Факти: Зовнішньополітична діяльність УРСР. Адміністративно-територіальні зміни. Відбудова промисловості. Голод в Україні 1946-1947 рр. Радянізація західних областей України. Боротьба ОУН та УПА. Розгортання ідеологічних кампаній. Дати: квітень 1945 р. – Україна стає співзасновницею ООН; березень 1946 р. – «саморозпуск» УГКЦ; 1946-1947 рр. – голод в Україні; квітень-липень 1947 р. – операція «Вісла». Персоналії: Д. Мануїльський, О. Гончар, Й. Сліпий. Поняття та терміни: «операція «Вісла», «ждановщина», «космополітизм», «лисенківщина».</p>	<p>Позначати на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України. Характеризувати зовнішньополітичну діяльність УРСР у повоєнні роки та політику влади щодо економічного, соціально-політичного, релігійного, культурного та повсякденного життя населення, хід операції «Вісла», процеси радянізації західних областей України. Визначати причини та наслідки проведення операції «Вісла», розгортання ідеологічних кампаній, голоду в Україні, «саморозпуску» УГКЦ.</p>

28	Україна в умовах десталінізації	<p>Факти: Лібералізація суспільно-політичного життя УРСР в середині 1950-1960-х рр.: припинення масових репресій, реабілітація. Зміни адміністративно-територіального устрою УРСР. Зміни в промисловості та сільському господарстві, соціальній сфері. Реформування управління економікою. Виникнення руху «шістдесятників», дисидентського руху наприкінці 1950-х – початку 1960-х рр.</p> <p>Дати: лютий 1954 р. - входження Кримської області до складу УРСР; 1956 р. - XX з'їзд КПРС; 1959 р. – утворення Української робітничо-селянської спілки.</p> <p>Персоналії: О. Кириченко, А. Горська, І. Дзюба, Л. Костенко, Л. Лук'яненко, Є. Сверстюк, І. Світличний, В. Симоненко.</p> <p>Поняття та терміни: «лібералізація», «політична реабілітація», «відлига», «раднаргоспи», «шістдесятники», «дисидентство».</p>	<p>Позначати на карті зміни в адміністративно-територіальному устрої України.</p> <p>Характеризувати сутність процесу лібералізації, реформи управління економікою в середині 1950-1960-х рр., здобутки та особливості розвитку культури, сутність опозиційного руху.</p> <p>Визначати наслідки процесу лібералізації, економічних реформ для українського суспільства, причини та наслідки входження Кримської області до складу УРСР, причини виникнення та значення опозиційного руху.</p>
29	Україна в період загострення кризи радянської системи	<p>Факти: Політико-ідеологічна криза радянського ладу в Україні (середина 1960 - початок 1980-х рр.). Кадрові зміни в політичному керівництві УРСР. Конституція УРСР 1978 р. Спроби економічних реформ у другій половині 1960-х рр. Тенденції розвитку соціальної сфери. Культура і духовне життя. Русифікація. Опозиційний рух.</p> <p>Дати: 1965 р. - реформи в сільському господарстві та</p>	<p>Характеризувати зміни в політичному керівництві УРСР на початку 1970-х рр., ключові положення Конституції УРСР 1978 р., стан промисловості та сільського господарства, основні вимоги та напрями опозиційного руху 1960-1970-х рр., явища у сфері культури, політику русифікації.</p> <p>Визначати прояви політико-ідеологічної кризи радянського ладу в Україні, причини активізації опозиційного руху,</p>

		<p>промисловості («косигінська реформа»); 1972 р. - зміна політичного керівництва УРСР. В. Щербицький; 1976 р. – утворення Української Гельсінської групи. Персоналії: В. Марченко, С. Параджанов, В. Романюк, М. Руденко, В. Стус, В. Чорновіл, П. Шелест, В. Щербицький. Поняття та терміни: «застій», «номенклатура», «дефіцит», «урбанізація», «русифікація», «самвидав», «правозахисник».</p>	<p>здобутки та проблеми розвитку соціальної сфери.</p>
30	<p>Розпад Радянського Союзу та відновлення незалежності України</p>	<p>Факти: Початок «перебудови». Загострення соціально-економічної кризи. Фінансове становище та рівень життя населення. Чорнобильська катастрофа. Зростання соціальної та національної активності українського суспільства наприкінці 1980-х рр. Загальноукраїнський страйк шахтарів. Політичні реформи. Формування багатопартійності, виникнення Народного руху України за перебудову, перші альтернативні вибори до Верховної Ради. Прийняття Декларації про державний суверенітет. Акт проголошення незалежності України. Проведення референдуму та виборів Президента України. Дати: квітень 1985 р. – початок «перебудови»; 26 квітня 1986 р. - вибух на Чорнобильській АЕС; вересень 1989 р. – виникнення Народний рух України за перебудову;</p>	<p>Характеризувати зміст та основні напрями політики «перебудови», розгортання соціального та національного руху, падіння авторитету КПУ, формування багатопартійності, зміст Декларації про державний суверенітет України та Акта проголошення незалежності, соціально-економічні ситуація в УРСР. Визначати причини і наслідки поглиблення економічної кризи, погіршення життєвого рівня населення, розпаду СРСР і його наслідки для державотворення в Україні.</p>

		<p>березень 1990 р. – перші альтернативні вибори до Верховної Ради УРСР;</p> <p>16 липня 1990 р. – прийняття Верховною Радою Декларації про державний суверенітет України;</p> <p>24 серпня 1991 р. – прийняття Верховною Радою Акта проголошення незалежності України;</p> <p>1 грудня 1991 р. – всеукраїнський референдум і вибори Президента України.</p> <p>Персоналії: В. Івашко, Л. Кравчук, І. Драч.</p> <p>Поняття та терміни: «перебудова», «гласність», «плюралізм», «багатопартійність», «суверенітет», «інфляція», «ринкові відносини».</p>	
31	Становлення України як незалежної держави	<p>Факти: Початок державотворчих процесів. Заснування Збройних Сил. Дострокові вибори до Верховної Ради та вибори Президента України. Прийняття державної символіки, формування інституту громадянства. Прийняття Конституції 1996 р. Приватизація засобів виробництва. Лібералізація цін. Грошова реформа. Диференціація суспільства. Інтегрування України у європейське та світове співтовариство. Соціально-економічне та культурне життя.</p> <p>Дати: 6 грудня 1991 р. – заснування Збройних Сил України; липень 1994 р. – обрання Л. Кучми Президентом України; 1995 р. – Україна стає членом Ради Європи; 28 червня 1996 р. – прийняття Конституції України;</p>	<p>Характеризувати державотворчі процеси, соціально-економічні реформи в Україні та її інтеграцію у світове співтовариство, риси економічного соціального політичного, національного, культурного життя, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий гуманітарний та освітній простір. Визначати основні тенденції суспільного розвитку України на початковому етапі незалежності.</p>

		<p>грудень 2004 р. – обрання Президентом України В.Ющенка;</p> <p>2008 – Вступ України до СОТ;</p> <p>Персоналії: Л. Кучма, В. Ющенко.</p>	
32	Творення нової України.	<p>Факти: Інтегрування України у європейське та світове співтовариство. Режим безвізового в'їзду громадян України до Європи. Соціально-економічне та культурне життя. Агресія Росії проти України. Волонтерський рух. Реакція міжнародної спільноти. Спроби мирного врегулювання.</p> <p>Дати: січень 2010 р. – обрання Президентом України В.Януковича. листопад 2013 – лютий 2014 рр. – революція Гідності, повалення авторитарного режиму; червень 2014 р. – обрання Президентом України П. Порошенка. 2014 – підписання Україною угоди про асоціацію з Європейським Союзом; вересень 2014, лютий 2015 – Мінські домовленості.</p> <p>Персоналії: В. Янукович, П. Порошенко.</p>	<p>Характеризувати державотворчі процеси, соціально-економічні реформи в Україні впродовж останнього десятиліття, її інтеграцію у світове співтовариство, риси економічного соціального політичного, національного, культурного життя, здобутки України на шляху інтеграції у європейський, світовий гуманітарний та освітній простір.</p> <p>Визначати основні тенденції суспільного-політичного розвитку України за часів незалежності.</p>

ДОДАТОК ДО ПРОГРАМИ З ІСТОРІЇ УКРАЇНИ
Перелік пам'яток архітектури та образотворчого мистецтва, обов'язкових для розпізнавання абітурієнтами

Українські землі в другій половині XVI ст.

- Ікона Успіння Богородиці перемишльського маляра Олексія Горошковича. 1547.
- Мініатюри Пересопницького Євангелія. Між 1556–1561.
- Церква Зішестя Святого Духа в Потеличі
- Успенська церква та вежа Корнякта у Львові.
- Будинок Корнякта у Львові
- Меджибізький замок
- Острозький замок

– Гравюра із зображенням Євангеліста Луки з львівського «Апостола». 1574.

Українські землі в першій половині XVII ст.

– Ікона «Христос перед Пілатом» М. Петраховича з Успенської церкви у Львові.

– Ікона «Святий Миколай» з київської церкви Святого Миколая Набережного.

– Замок у Підгірцях (Львівщина) 1630–1640-і.

– Троїцький Межиріцький монастир-фортеця поблизу Острога

– Портрет князя Криштофа Збарзького. Після 1622.

– Портрет Петра Конашевича-Сагайдачного з книги «Вірші на жалісний погреб шляхетного рицаря Петра Конашевича-Сагайдачного». 1622.

Національно-визвольна війна

– Портрет Богдана Хмельницького. Гравюра В. Гондіуса. Середина 17 ст.

– Ікона Покрову Богородиці із зображенням Богдана Хмельницького. 1 пол. 18 ст.

– Іллінська церква в Суботіві. Реконструкція. 1656.

Українські землі в 60–80-ті рр. XVII ст.

– Троїцький собор Густинського монастиря. 1674–1676.

– Троїцький собор Троїцько-Іллінського монастиря в Чернігові. 1679–1695.

– Покровський собор у Харкові. 1689.

Українські землі наприкінці XVII – у першій половині XVIII ст.

– Ікона «Архангел Михаїл» Івана Рутковича.

– Ікона «Вознесіння Богородиці» Йова Кондзелевича.

– Гравюра «І. Мазепа серед своїх добрих справ» І. Мигури. 1706.

– Ікона «Зустріч Марії з Єлизаветою» з церкви Покрову Богородиці в Сулимівці на Київщині. 30-ті роки 18 ст.

– Портрет Григорія Гамалії. Кінець 17 ст.

– Георгіївська церква Видубицького монастиря в Києві. 1696–1701.

– Преображенська церква у Великих Сорочинцях. 1732.

Українські землі в другій половині XVIII ст.

– Ікона Моління з Вознесенської церкви в Березні. Близько 1762.

– Троїцька соборна церква в Самарській слободі (Новомосковську). 1773–1779.

– Покровська церква в Києві. 1766.

– Успенська соборна церква Почаївської лаври. 1771–1783.

– Собор Святого Юра у Львові. 1744–1762.

– Скульптурна група святого Юрія змієборця на фасаді собору святого Юра у Львові. Скульптор Й. Пінзель.

– Портрет Павла Руденка роботи В.Боровиковського. Початок 1780-х рр.

– Палац Кирила Розумовського в Батурині.

Українські землі у складі Російської та Австрійської імперій у першій половині XIX ст.

– Живописні твори Т. Шевченка: «Автопортрет» (1840), «Катерина» (1842), офорти з «Живописної України» на історичну тематику.

- Картина «Дівчина з Поділля» В. Тропініна
- Будівля Київського університету (1837–1843)

Українські землі у складі Російської та Австрійської (Австро-Угорської) імперії у другій половині XIX ст. – початку XX ст.

- Будинок Полтавського земства (нині Полтавський краєзнавчий музей). 1903–1908.
- Будинок з химерами в Києві. 1902–1903.
- Будівлі театру в Одесі. 1883–1887.
- Будівля банку «Дністер» у Львові. 1905–1906.
- Будинок резиденції митрополита Буковини в Чернівцях (нині Національний університет). 1864–1873.
- Володимирський собор у Києві. 1862–1896.
- Картини «Сінокіс», «Ворожіння» М. Пимоненка.
- Картини «Козаки в степу», «Весняний день в Україні» С. Васильківського.
- Картина «Запорожці пишуть листа турецькому султанові» І. Рєпіна. 1878–1891.
- Картина «Дніпро біля Києва» І. Труша. 1910.
- Пам'ятник Б. Хмельницькому в Києві. Скульптор М. Микешин. 1888.

Критерії оцінювання

При оцінюванні навчальних досягнень з історії України враховується:

- рівень оволодіння історичними знаннями; знання хронологічних меж періодів, найважливіших історичних подій і процесів; визначення характерних суттєвих рис історичних явищ і подій;
- рівень умінь групування (класифікації) фактів за вказаною ознакою, розкриття причинно-наслідкових зв'язків між подіями;
- рівень оволодіння практичними вміннями та навичками роботи з історичними джерелами; обґрунтування власного ставлення учня щодо історичної події, явища, діяча.

Структура оцінки і порядок оцінювання проводиться за шкалою від 100 до 200 балів.

I. Початковий (100 – 123 бали)

1. Абітурієнт (абітурієнтка) називає одну-дві події, дати, історичні постаті чи історико-географічні об'єкти.
2. Абітурієнт (абітурієнтка) називає декілька подій, дат, історичних постатей або історико-географічних об'єктів; вибирає правильний варіант відповіді на рівні «так-ні»; має загальне уявлення про лічбу часу в історії.
3. Абітурієнт (абітурієнтка) двома-трьома простими реченнями розповісти про історичну подію чи постать; впізнати її за описом; співвіднести рік зі століттям, століття – з тисячоліттям; має загальне уявлення про історичну карту.

II. Середній (124 – 160 балів)

1. Абітурієнт (абітурієнтка) репродуктивно відтворює невелику частину навчального матеріалу теми, пояснюючи історичні терміни, подані у тексті

підручника, називаючи одну-дві основні дати; показуючи на карті історико-географічний об'єкт.

2. Абітурієнт (абітурієнтка) з допомогою вчителя відтворює основний зміст навчальної теми, визначати окремі ознаки історичних понять, називати основні дати; показувати на історичній карті основні місця подій.
3. Абітурієнт (абітурієнтка) самостійно відтворює фактичний матеріал теми, давати стисло характеристику історичній постаті, встановлювати послідовність подій; користуватись за допомогою вчителя наочними та текстовими джерелами історичної інформації.

III. Достатній (161 – 180 балів)

1. Абітурієнт (абітурієнтка) послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал теми, виявляє розуміння історичної термінології, характеризує події (причини, наслідки, значення), виокремлює деякі ознаки явищ та процесів; «читає» історичні карти з допомогою їх легенди; використовує історичні документи як джерело знань
2. Абітурієнт (абітурієнтка) володіє навчальним матеріалом і використовує знання за аналогією, дає правильне визначення історичних понять, аналізує описані історичні факти, порівнює однорідні історичні явища, визначає причинно-наслідкові зв'язки між ними, встановлює синхронність подій у межах теми; дає словесний опис історичних об'єктів, використовуючи легенду карти.
3. Абітурієнт (абітурієнтка) оперує навчальним матеріалом, узагальнює окремі факти і формулює нескладні висновки, обґрунтовуючи їх конкретними фактами; дає порівняльну характеристику історичних явищ, самостійно
4. встановлює причинно-наслідкові зв'язки; синхронізує події у межах курсу, аналізує зміст історичної карти.

IV. Високий (181 – 200 балів)

1. Абітурієнт (абітурієнтка) використовує набуті знання для вирішення нової навчальної проблеми; виявляє розуміння історичних процесів; робить аргументовані висновки, спираючись на широку джерельну базу; рецензує відповіді учнів; порівнює і систематизує дані історичних карт; синхронізує події вітчизняної та всесвітньої історії.
2. Абітурієнт (абітурієнтка) володіє глибокими знаннями, може вільно та аргументовано висловлювати власні судження, співвідносити історичні процеси з періодом на основі наукової періодизації історії.
3. Абітурієнт (абітурієнтка) системно володіє навчальним матеріалом; самостійно характеризує історичні явища, виявляє особисту позицію щодо них; уміє виокремити проблему і визначити шляхи її розв'язання; користується джерелами інформації, аналізує та узагальнює її.

Рекомендована література

1. Алексеев Ю. М., Вертерел А. Г. Історія України: Навчальний посібник. К: Каравела, 2004. 256 с.
2. Бойко О. Д. Історія України. К: ВЦ "Академія", 2001. 656 с.

3. Борисенко В. Курс української історії. З найдавніших часів до ХХ століття. Навчальний посібник для студентів вищих закладів освіти. К.: Либідь, 1998. 616 с.
4. Власов В.С. Історія України: 8 кл.: підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / В.С. Власов. К.: Генеза, 2008. 304 с.: іл., карти.
5. Гісем О.В., Мартинюк О.О., Трухан О.Ф. Історія України. 7–9 класи: Наочний довідник. К.; Харків: Веста, 2007. 176 с.
6. Гісем О.В., Мартинюк О.О. Історія України. 10–11 класи: Наочний довідник. К.; Х.: Веста, 2007. 152 с.
7. Історія України: Довідник для абітурієнтів та школярів загальноосвітніх навчальних закладів / С. В. Кульчицький, Ю. А. Мицик, В. С. Власов. К.: Літера ЛТД, 2009. 528 с.
8. Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. / Редкол. В. А. Смолій та ін. К: Вид. дім Києво-Могилянської академії. Т. 1. 2006. 799 с.
9. Історія України: нове бачення / Під ред. В. А. Смолія. К: Альтернатива, 2000. 464 с.
10. Кудряченко А. І. Політична історія України ХХ століття: підручник / Кудряченко А. І., Калінічева Г. І., Костира А. А. К: МАУП, 2006. 694 с.
11. Реєнт О. Історія України: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. Реєнт, О. Малій. К.: Генеза, 2009. 240 с.: іл., карти.
12. Реєнт О.П., Малій О.В. Історія України: Підручн. для 10 класу загальноосвіт. навч. закл. К.: Генеза, 2010. 240 с.
13. Смолій В.А. Історія України: Підруч. для 7 кл. загальноосвіт. навч. закл. / В. А. Смолій, В. С. Степанков. К.: Генеза, 2007. 224 с.: іл., карти.
14. Турченко Ф. Г. Історія України.: підруч. для 9 кл. загальноосвіт. навч. закл. / Ф. Г. Турченко, В. М. Мороко. 2-ге вид. К.: Генеза, 2011. 352 с.: іл., карти.
15. Турченко Ф. Г. Новітня історія України. Частина перша. 1914–1939. Підруч. для 10-го кл. серед. загальноосвіт. навч. закл. / Ф. Г. Турченко. Вид. 3-тє, виправл. та допов. К.: Генеза, 2003. 352 с.: іл.
16. Турченко Ф. Г. Новітня історія України (1939 – початок ХХІ ст.): Підручник для 11-го кл. серед. загальноосв. навч. закл. / Ф.Г.Турченко, П.П.Панченко, С.М.Тимченко. Вид. 5-тє, доопрац. й допов. К.: Генеза, 2006. 384 с.: іл., карти.
17. Уривалкін О. М Історія України (середина ХІІІ – середина ХVІІ ст.). К.: Кондор, 2005. 281 с.
18. Уривалкін О. М. Історія України (кінець ХVІІ – початок ХХІ ст.). К.: КНТ, 2007. 433 с.